

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Cap. II. De Actu externo seu Confessione Fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

revelatas, præcipit etiam media necessaria ad hæc vitanda.

5. Quando facienda est Professio Fidei exterior: nam sine actu interno non esset vera professio Fidei, sed illius simulatio.

6. Quoties quis in hæresim, vel dubitationem voluntariam lapsus est: quia actus Fidei explicitus, ac formalis, necessarius est ad justificationem in adulto, qui Fidei habitu caret; & quia injuria primæ veritati illata resarcienda est.

Obligat autem per accidens, seu ratione alterius præcepti, ad quod servandum necessarius est actus Fidei. 1. Quando urget gravis tentatio contra aliam virtutem, quæ sine actu Fidei vinci posse non videtur: nam quisque tenetur assumere medium necessarium ad vitandum peccatum. 2. Quoties ex præcepto eliciendus est actus aliarum virtutum, puta Spei, Charitatis, Religionis, Pœnitentiæ, &c. Nam actus virtutum supernaturales necessario præsupponunt actum Fidei saltem implicitum, seu imperceptibilem. 3. Actus Fidei requiritur ad justificationem peccatoris adulti.

CAPUT II.

De actu externo, seu Confessione Fidei.

Q. I. **A**N extat præceptum confitendi exterius fidem suo tempore?

Resp.

Resp. Aff. Constat 1. ex Rom. 10. *Cerde creditur ad justitiam: ore autem Confessio fit ad salutem.* & ex Luc. 9. infra citand. 2. Ex SS. Patribus pro omnibus sic S. August. lib. de fide, & Symb. cap. 1. *Fides Officium à nobis exigit, & Cordis, & Lingua.* 3. Ex perpetuo usu, ac sensu Ecclesiæ, & verò honor auctoritati Dei revelantis debitus exigit, ut non solum assensu interno, sed etiam professione externa ei adhæreamus, & nos subjiciamus.

Hoc præceptum quatenus est negativum, prohibet pro quolibet tempore negationem Fidei etiam merè externam; & quatenus affirmativum, præcipit Confessionem externam pro certo tempore.

Q. 2. *Quandonam obligat præceptum fidem exterius confitendi?*

Resp. Ex communi, obligat etiam cum vitæ damno, quoties per ejus omissionem subtraheretur honor Deo debitus, vel utilitas proximo impendenda: ut cum prudenter speratur ex Confessione Fidei conversio infidelium, vel confirmatio fidelium infirmorum, qui aliàs vacillaturi, aut fidem negaturi putentur; aut quando ex taciturnitate sequeretur contemptus Religionis, vel scandalum, vel confirmatio in errore, perversio aliquorum; aut minue-

nueretur apud infideles existimatio de Deo, vel Religione Christiana; aut omis-
 sio Confessionis censeretur implicita Fidei
 negatio. Ita S. Thom. 2. 2. q. 3. a. 2. *Con-
 fiteri, inquit, fidem non semper, neque in
 quolibet loco, est de necessitate salutis, sed
 in aliquo loco & tempore, quando scilicet
 per omissionem hujus Confessionis subtra-
 heretur honor debitus, Deo & etiam utili-
 tas proximis impendenda: puta si aliquis
 interrogatus de fide taceret, & ex hoc cre-
 deretur, vel quod non haberet fidem, vel
 quod fides non esset vera, vel alii per ejus
 taciturnitatem averterentur à fide: in
 hujusmodi enim casibus Confessio Fidei est
 de necessitate salutis. Et ad 2. in casu
 necessitatis, ubi fides periclitatur, quili-
 bet tenetur fidem suam aliis propalare,
 vel ad instructionem aliorum fidelium, sive
 confirmationem; vel ad reprimendam in-
 fidelium insultationem.*

Prob. 1. ex Luc. 9. *Qui me erubuerit,
 & meos Sermones, hunc filius hominis eru-
 bescet, cum venerit in majestate sua. At
 tunc non confiteri clarè, & apertè fidem,
 cum adest tam gravis causa eam exterius
 confitendi, est Christum, & ejus Doctri-
 nam erubescere. 2. Quia actus cujusli-
 bet virtutis, sive internus, sive externus
 præceptus est, cum necessarius est ad fi-
 nem præcepti, qui est charitas juxta illud
 1. ad Tim. 1. *Finis præcepti est charitas*
 de*

de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. At in prædictis casibus professio Fidei necessaria est ad charitatem Dei, & proximi. Ergo.

Dixi, *clare, & apertè*; nam qui utitur verbis ambiguis, quæ ab interrogante accipiantur pro negatione, erubescit sanè professionem Doctrinæ Christianæ, ut notant Suarez, & De Lugo.

Quisque etiam tenetur impedire, si potest, peccata contra fidem, & Religionem: nam quælibet virtus obligat ad impedienda, quæ illi adversantur; & alioquin Deus afficeretur injuriâ. Quare si videas Dei nomen blasphemari, vel dogmata Fidei impugnari, honorem Dei lædi, Religionem contemni, sacras Virgines, vel Tempa profanari, &c. Hæc impedire, si possis, teneris etiam cum periculo vitæ: nam tunc Dei honor debitus, & sacrorum reverentia, & charitas in Deum id exigunt. Secus, si prudenter judices oppositionem tuam magis obfuturam, quàm profuturam.

Item tenemur veritates practicas non minùs, quàm speculativas à Christo traditas factò, & dictò profiteri, & tueri non solum coram infidelibus, sed etiam coram mundanis hominibus, quando honor Christi, vel ædificatio proximi id exigit: nam generaliter Christus dixit: *Qui me*

erit.

erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet.

Q 3. An licet aliquando fidem exterius tantum negare ad vitandam mortem, & dira supplicia?

Resp. Nunquam licet. Prob. 1. ex Mat. 10. Qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo. 2. Ex perpetua Traditione, & praxi Ecclesiæ, quæ id ut gravissimum crimen semper habuit; & Hellesetas ut hæreticos damnavit, quòd dicerent id licere, modò fides in corde retineretur; & gravissimis pœnis mulctabat eos, qui in persecutionibus fidem Christi negabant tantum exterius ad mortem acerbissimam vitandam. 3. Illa negatio exterior est mendacium perniciosum in re gravissima; & gravem injuriam Deo infert exterius protestando eum non esse, summè veracem. Item dedecus est Domini, quòd servus dedignetur eum pro Domino fateri, & eo ipso negat ei cultum debitum.

Hinc Catholicus à quovis interrogatus de sua Religione peccaret graviter contra fidem 1. Negando se esse Christianum, vel Catholicum; quia negaret se veram Christi fidem tenere. 2. Respondendo se esse Turcam, vel Judæum aut Gentilem; quia hoc ipso negaret se esse Christianum. 3.

Di.

Dicendo se non esse Papistam, vel se esse Calvinistam, Lutheranum, &c. Quia hoc ipso negaret se esse Catholicum, quod est veram Christi fidem negare. At Sacerdos, vel Religiosus, rogatus num sit Sacerdos, vel Religiosus, peccaret quidem negando se esse, quia mentiretur; non tamen negaret fidem, quia non negaret se esse Catholicum, cum multi Laici Sæculares sint Catholici.

Q. 4. *An licet aliquando falsam Religionem simulare verbis, aut factis?*

Resp. Nunquam licet; nec proinde exercere actiones, quæ ex se, vel ex lege, vel ex communi usu sunt professio exterior falsæ Religionis: ut genuflexio, vel thurificatio coram Idolo, oratio ad Mahometem, &c. Quamvis fiant simulatè, & ad vitandam di-
ram mortem. Prob. 1. ex perpetuo sensu, & usu Ecclesiæ, quæ semper abhorruit à ritibus externis infidelium, & quæ tam graviter punivit eos, qui simulatè solùm Idola adorabant; vel libellum à Magistratu infideli accipiebant, quo significaretur quamvis falsò, ipsos satisfecisse edicto sacrificandi Idolis. 2. Quia sicut eodem præcepto affirmativo Fide præcipitur veræ Fidei internus assensus, & externa Confessio: sic eodem præcepto negativo prohibetur falsæ Fidei internus assensus, & externa

terna

terna professio, quæ intrinsecè mala est, ut pote mendacium facti perniciosum in re maximi momenti. 3. Qui simulatè exercet actionem, quæ est professio falsæ Religionis, hanc exterius facto profitetur, & facto ostendit se esse falsæ Religionis Sectatorem, v. g. Idololatram, Mahometanum, Judæum, vel Hæreticum: ac proinde facto, & opere externo negat, se esse Christianum, vel Catholicum, quod semper est intrinsecè malum.

Cæterùm neque Jehu lib. 4. Regum. cap. 10. laudatur, quòd simulaverit, se velle sacrificare Baal, sed solùm quòd domum Achab delevisset, & cultum Baal destruxisset. Neque Elisæus permisit, Naaman adorare Idolum per simulationem, sed solùm incurvare se, ut rex illi inniteretur, dum coram Idolo genuflecteret: quia Naaman hoc obsequium civile tenebatur præstare Regi, qui solebat sive in foro, sive in templo inniti humero alterius, & quem de more sustinere non poterat Naaman, si Rege genuflectente ipse rectus staret, ideoque debebat se inclinare, ut Regem sustineret: quod erat obsequium merè civile erga Regem; & aliis adstantibus satis notum erat, Naaman genuflectere obsequii civilis causâ.

Hinc nunquam licet 1. Cœnam Hæreticam sumere, aut cum Hæreticis in propriis ipsorum cæremoniis, vel precibus
com-

communicare, v. g. simul cum iis Psalmos canere, &c. Quia id faciens censeretur cum illis communicare in falsa Religione, & illam facto profiteri: & sic veram fidem virtualiter exterius negaret.

2. Interesse Concionibus, vel Conventibus Hæreticorum, non solùm cum adest periculum subversionis, vel scandali, sed etiam quoties id censetur à vera fide defectio, aut simulatio defectiois. Item nec licet obedire Principis edicto, quo præciperet subditis suis adire Conciones Hæreticorum, etiamsi verbis protestaretur se nolle cogere quemquam ad Religionem mutandam: quia talis edicti observatio per se apta est ad Catholicos paulatim pervertendos, & ad Conciliandam auctoritatem Hæresi, ac vilipensionem Fidei Catholicæ: imò est honoratio exterior falsæ Doctrinæ, quæ sic magno concursu auditur. Ideò Paulus V. Anglis bis rescripsit, hoc non licere. Non peccat tamen, qui extra has circumstantias, & scandali, ac perversionis periculum ob aliquam causam justam Tempora Hæreticorum ingreditur, ibique eorum Conciones audit, non ut cum illis communicet, sed ut observet, quid ibi agatur, vel prædicetur. Sed, ut notat Sanchez, mera curiositas non sufficit, ut licitè quis ejusmodi Conciones audiat, sed requiritur aliqua causa gravis.

3. Serio uti vestibus, vel aliis signis, quæ

folùm adhibentur ad professionem, vel exercitium falsæ Religionis: nam qui uteretur, falsam Religionem hoc ipso profiteretur, & ita facto veram fidem negaret. Secus de vestibus, & signis, quæ distinguunt nationem ab alia.

De signis autem, & vestibus, quæ distinguunt infideles à fidelibus, qualis est Tobacchia propria Turcarum, vel Romæ Pileus Flavus Judæorum, controvertitur. Toletus, & alii multi negant unquam licere iis uti, quia illorum gestatio est professio externa infidelitatis. Certè nemo negare potest, iis vestibus uti non licere, si nulla adest causa fidem occultandi; nam tunc meritò censeris negasse fidem, aut velle illius desertorem videri, quod est intrinsecè malum: tunc enim censeris eam uti ad te distinguendum à fidelibus.

Q. 5. An licet aliquando fidem veram occultare?

Resp. I. Non licet, quoties præceptum confitendi exterius fidem obligat, & urget: patet; nam violaretur.

Resp. II. Si quis à potestate publica puta à Principe, Judice, vel Tyranno interrogetur etiam privatim, tenetur clarè, & apertè confiteri fidem etiam cum certo vitæ periculo. Prob. 1. ex cap. *nolite* & cap. *Quisquis*. 11. q. 3. 2. Quia Innoc. XI. dam-

damnavit hanc propos. *Si à potestate publica quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri ut Deo, & Fidei gloriosum consulo, tacere ut peccaminosum per se non damno.*

3. Quia aliàs Christum, & ejus Doctrinam erubesceret. 4. Qui à potestate publica etsi injustè interrogatus de Religione, profiteretur se esse Catholicum, significat se magni facere fidem Catholicam, & pro ea quodlibet periculum subire paratum esse; quod sanè Fidei, & Deo ejus auctori valde honorificum est. Econtra si dissimulet fidem, indicat se parvi facere fidem Catholicam: & sic Fidei Catholicæ dedecus infertur quòd si à persona privata quis interrogetur publicè, tenetur etiam confiteri fidem, quia aliàs subtraheretur magnus honor Deo, ac Religioni debitus, vel daretur scandalum proximo. Ita *Suarez.* multi docent eum, qui privatim à privato interrogatur, possit tacere, aut interrogationem eludere, dicendo, v. g. quid ad te? quid me interrogas? modo inde nullum sequatur detrimentum honoris Deo debiti, aut scandalum proximi, spectatis circumstantiis, sed hoc alii negant; quia censent repugnare præcepto absoluto confitendi fidem. Porro aliquando silentium ex circumstantiis in ordine ad scandalum, vel ad dedecus Religionis æquivalet negationi, vel erubescentiæ: ut si te tacente, alius respondeat, te fidem negare, cui

tamen ob verecundiam, vel metum non contradicas. *De Lugo.*

Resp. III. Licet Christiano, fugere vel se occultare tempore persecutionis, si ex ejus fuga nullum Fidei detrimentum in aliis, vel scandalum oriatur. Prob. 1. ex Mat. 10. *Cum persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam.* 2. Ex Apostolorum, & S. Athanasii, ac aliorum Sanctorum exemplo. 3. Quia præceptum confitendi fidem, utpotè affirmativum, non obligat pro omni tempore, sed tantum, ubi honor Dei, vel utilitas proximi id exigit. 4. Fugiens extra necessitatem divini honoris, vel utilitatis proximi, fidem non negat, imò quodam modo profitetur: non enim fugeret, si fidem non retineret.

Hæc tamen fuga illicita est ei, cujus præsentia necessaria est ad confirmandos alios in fide: nam talis ex charitate, vel etiam ex Officio, si sit Pastor, tenetur ad manendum etiam cum periculo vitæ. Item Pastori non licet fugere, cum oves ejus operâ egent, quia tenetur ex officio eis providere, ex Jo. 10. *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.* Secus, si suis subditis, vel communi bono utilius sit, ut ad tempus se subducatur, & in eorum bonum se reservet, providendo eis necessaria, vel per se occultè, vel per alium: nam tunc charitas fugam postulat,

Not.

Not. Seclusa necessitate, vel utilitate Fidei, & proximi, Confessio Fidei publica est illicita in his casibus. 1. Si quis temerè se exponat periculo suppliciorum, quæ fortè tolerare non poterit: quia tunc imprudenter se exponit periculo negandæ Fidei. 2. Si per eam detur infidelibus occasio peccandi, fidemque persequendi: nam per illam impeditur majus bonum, imò inferretur magnum periculum, ac damnum proximo, & Religioni. Unde illud Mat. 7. *Nolite dare Sanctum canibus, neque mittatis Margaritas vestras ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus suis, & conversi dirumpant vos.* Ita S. Thom. ad 3. addens. *Sed si utilitas Fidei aliqua speretur, aut necessitas adsit, contempta perturbatione infidelium, debet h. mo publicè fidem confiteri.*

CAPUT III.

De peccatis Fidei oppositis.

Tria vulgò numerantur, nempe infidelitas specificè sumpta, Heresis, & Apostasia.

Q. I. *Quid, & quotuplex est Infidelitas?*

A a 3

Resp.